

ZWIĄZEK HARCERSTWA
POLSKIEGO
ORGANIZACJA HARCERZY

REGULAMIN
MUSZTRY
HARCERSKIEJ

G.K.H. 1978

Wstęp

Harcerstwo jako organizacja rozkazodawcza stosuje musztrę w swoich programach kształceniowych. Musztra wiąże mundur z dyscypliną która daje harcerzowi zewnętrzną formę sprawnie działającej jednostki. Poza tym, musztra narzuca karność i ład, tak potrzebne każdemu w życiu prywatnym jak i w życiu zbiorowym.

Przede wszystkim musztra wyrabia sprawność i zwinność zwalczając leniwą postawę jaką często przyjmują młodzi chłopcy. Kształtujemy również prężność i karność harcerską, którą wraz z innymi ćwiczeniami staramy się przekształcić w dyscyplinę wewnętrzną i zdolność poświęcenia osobistych przyjemności ku dobru innych. W swojej formie, musztra naucza wyrażania uczuć czci i szacunku dla Boga, Polski i bliźnich.

Musztra jest tylko jednym z wielu środków używanych w Harcerstwie w kształtowaniu charakteru; zdecydowanie nie jest sama w sobie celem.

W programie każdej zbiórki harcerskiej powinno znaleźć się miejsce na kilka minut musztry. Podkreśla ona podświadomie zasadę że tylko jeden – upoważniony – wydaje rozkaz, że tylko jeden jest odpowiedzialny.

Harcerz uczy się zasad musztry przez wykonanie, ale przepisy muszą być zrozumiane i poprawnie stosowane przez prowadzącego.

Chcąc wyrobić sprawną postawę zastępu czy drużyny, pamiętaj Drogi Druhu, że musztra nie uczy zaradności, a jest wstępem do samodyscypliny. Musztrę stosujemy jako czynnik pomocniczy i to z umiarem: poważnie, ale po przyjacielsku.

Drużynowy który zastępuje musztrę gry i ćwiczenia przygotowujące chłopców do stopni i sprawności, wydaje o sobie złe świadectwo: brak wyobraźni i nie przygotowanie do prowadzenia drużyny, bo tym podkreśla że nie wie co zrobić z chłopcami.

Musztra nie powinna zabić radości i pogody zbiórki harcerskiej.

CZUWAJ!

Jacek Bernasiński, hm.
Naczelnik Harcerzy

A. ROZKAZODAWSTWO

- 1.0 Wyrażenie woli przełożonego następuje w formie ROZKAZU. Rozkazy, które mają być wykonane w postawie zasadniczej, natychmiast i jednolicie nazywamy KOMENDAMI.
- 1.1 Wydający komendę stoi w postawie zasadniczej
- 1.2 KOMENDA składa się z zapowiedzi i hasła.
- 1.3 W ZAPOWIEDZI znajduje się wyjaśnienie komendy, które powinno być wypowiedziane głosem donośnym i powoli, dając czas dla zorientowania się ćwiczących. Ostatnie słowo zapowiedzi należy zaakcentować, aby ćwiczący, stojący w postawie swobodnej (jeżeli nie było poprzednio komendy – „BACZNOŚĆ”) przyjęli postawę zasadniczą.
- 1.4 HASŁO należy wypowiadać energicznie, krótko, wyraźnie, silnym głosem (np. kierunek nawprost, równym krokiem, zastęp – MARSZ!). Kilka komend zasadniczych składa się tylko z hasła np. „Baczość”, „Spocznij”.
- 1.5 W celu poprawienia błędu, lub źle wydanej komendy podaje się komendę – „Wróć” – po której ćwiczący przyjmują postawę poprzednią.
- 1.6 Przy zmianie komenderującego, obejmującego komendę zapowiada: „NA MAJĄ KOMENDĘ”.

„Tylko ten co umie słuchać – może rozkazywać.”

B. MUSZTRA JEDNOSTEK

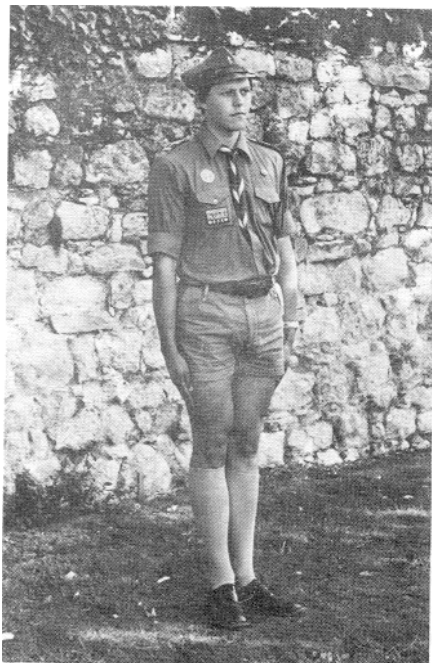
1.0 POSTAWY

- 1.1 *POSTAWA ZASADNICZA* – Postawą wystąpień służbowych harcerza jest postawa zasadnicza. W postawie zasadniczej harcerz stoi nieruchomo. Pięty złączone razem, palce rozwarte na długość własnej stopy, ciężar ciała spoczywa równomiernie rozłożony na całych stopach. Kolana lekko wyprężone i zwarte ze sobą. Brzuch lekko wyciągnięty. Pierś swobodnie podana naprzód (oddech nie utrudniony). Ramiona na jednej wysokości, cofnięte nieco w tył. Ręce opuszczone swobodnie, nasadą dłoni i końcami palców dotykają uda. Palce zwarte i wyprostowane. Kciuk dociśnięty do reszty palców. Palec średni dotyka szwu spodni. Szyja swobodnie wyciągnięta. Głowa podniesiona, broda cofnięta nieco ku szyi, oczy skierowane wprost przed

siebie.

Postawę zasadniczą przyjmuje harcerz na komendę „BACZNOŚĆ”, oraz przy wykonywaniu każdej komendy przyczem – jeżeli treść komendy nie nakazuje inaczej – np. „Rozejść się”, „Spocznij” – harcerz pozostaje w postawie zasadniczej tak aż zostanie podana inna komenda lub rozkaz.

- 1.2 **POSTAWA SWOBODNA** – Postawa swobodna jest formą chwilowego odpoczynku harcerza w czasie wykonywania przez niego czynności służbowych. W postawie tej ciężar ciała spoczywa na nodze prawej która pozostaje w miejscu, lewa noga wysunięta w przód, w kierunku wskazanym przez palce, mniej więcej o połowę długości stopy, swobodnie zgięte w kolanie.

Postawa zasadnicza

Postawa swobodna

W postawie swobodnej nie wolno się odwracać ku tyłowi oraz rozmawiać.

Jeżeli harcerz pozostaje przez dłuższy czas stojąc w postawie swobodnej, może zmienić położenie nóg w ten sposób, że dostawia lewą nogę do prawej (jak w postawie zasadniczej), poczem przenosi ciężar ciała na lewą nogę, a prawą wysuwa naprzód swobodnie, jak poprzednio zrobił z lewą nogą.

Postawę swobodną przybiera harcerz na komendę „SPOCZNIJ”.

2.0 **ZWROTY**

2.1 **ZWROTY GŁÓWNE**

Komenda: „Na prawo (Lewo) – Patrz”.

Harcerz szybkim ruchem zwraca głowę w podanym kierunku, mniej więcej o 45°. Powrót głowy na wprost wykonuje się na komendę „Baczność”.

2.2 ZWROT W MIEJSCU

2.2.1 Komenda: „W prawo (lewo) – ZWROT”.

Harcerz wykonuje energiczny obrót o 90° na prawej (lewej) pięcie w prawo (lewo).

W tym celu unosi nieco palce prawej (lewej) nogi i piętę lewej (prawej) nogi, odbija się palcami lewej (prawej) nogi w prawo (lewo) a wykonawszy nakazany zwrot, szybko dostawia lewą (prawą) nogę do prawej (lewej) i przyjmuje postawę swobodną o ile nie było przedtem komendy „Baczność”.

2.2.2 Komenda: „W tył – ZWROT”.

Harcerz wykonuje na lewej pięcie energiczny obrót w lewo o 180°. W tym celu unosi nieco palce lewej i piętę prawej nogi, odbija się palcami prawej nogi w lewo, a wykonawszy nakazany zwrot, szybko dostawia prawą nogę do lewej, poczym przyjmuje postawę swobodną, o ile nie było komendy „Baczność”.

„Gdy rozkaz wydany – nie czas na gadanie”

C. MUSZTRA W ZASTĘPIE LUB DRUŻYNIE

1.0 SZYKI

1.1 Szykiem zastępu lub drużyny są :

- a. Szereg
- b. Dwusereg
- c. Rząd
- d. Dwójki
- e. Czwórki

Szykiem zbiórki drużyny jest także trójszereg.

Szykiem marszowym drużyny może być również kolumna trójkowa.

1.2 Odstępy w szeregu i dwuszeregu – lekki dotyk łokciem sąsiada. Odległość między harcerzami w rzędzie, dwu lub trójszeregu wynosi długość wyciągniętych ramion harcerzy stojących z tyłu.

2.0 ZBIÓRKI

2.1 Zbiórki zastępu lub drużyny następują na rozkaz:

- „W szeregu – zbiórka !”
- „W dwuszeregu – zbiórka !”
- „W trójszeregu – zbiórka !”
- „W rzędzie – zbiórka !”

- „W dwójkach – zbiórka !”
- „W trójkach – zbiórka !”

2.2 Rozkaz zbiórki poprzedza zawołanie przez przełożonego nazwy jednostki która ma tę zbiórkę wykonać np. „Pierwsza drużyna – w szeregu – zbiórka !” Na zawołanie harcerze z danej jednostki przyjmują w miejscu postawę zasadniczą, stojąc frontem do wydającego rozkaz. Na hasło „Zbiórka”, podążają szybkim krokiem w kierunku wydającego rozkaz, stają w nakazanym szyku w postawie swobodnej, w tym samym froncie co wydający rozkaz – pierwszy, trzy kroki za wydającym rozkaz, reszta na lewo od pierwszego harcerza, według wzrostu, zwracając uwagę na równanie i krycie.

2.3 Wydający rozkaz, może nakazać wykonanie zbiórki w miejscu oznaczonym albo też w marszu.

Np. „Na drodze przed kościołem (wskazać ręką) w szeregu – zbiórka ! „ W razie potrzeby, zbiórka może być wykonana biegiem.

W takim wypadku rozkaz zbiórki jest uzupełniony słowem – „biegiem”.

Np. „W szeregu – biegiem – zbiórka !”

3.0 RÓWNANIE I KRYCIE

3.1 Równanie i krycie powinni harcerze stojący na zbiórce wykonywać sami. Jest to pierwsza czynność harcerza po komendzie – „Spocznij”.

W razie potrzeby przełożony (zastępowy, drużynowy) może zarządzić równanie podległej mu jednostki.

Komenda: „Baczność – równaj w prawo (lewo)”.

Harcerze zwracają jednocześnie głowę w prawo (lewo) z wyjątkiem prawo (lewo) skrzydłowego, pozostającego w postawie zasadniczej, na którego wykonuje się równanie.

Po wykonaniu zwrotu głowy, harcerze równają linię frontu tak, aby prawym (lewym) okiem widzieli tylko swego sąsiada, lewym (prawym) zaś – zarys całej linii.

Po wyrównaniu przełożony podaje komendę – „Baczność” a następnie – „Spocznij”.

3.2 Przy równaniu należy zwrócić uwagę na linię barków i obcasów oraz na unikanie pochylania tułowia i głów wprzód, jak i na skręcanie ramion. Harcerze stojący w drugim szeregu poprawiają tylko krycie i odległość od pierwszego szeregu. Równanie drugiego szeregu można nakazać dodatkowym rozkazem – „Drugi szereg” – wykonanie jak przez pierwszy szereg.

3.3 Krycie wykonuje się na zbiórce rzędem i dwójkami:

Stojący z tyłu ustawia się w ten sposób, aby patrząc na wprost widział tylko kark poprzednika, zachowując jednocześnie odległość wyciągniętej ręki. W razie potrzeby, przełożony zarządza krycie osobnym rozkazem – „Pokryj”.

Na ten rozkaz harcerze przyjmują postawę zasadniczą i po uzyskaniu krycia, przechodzą do postawy swobodnej.

4.0 ODLICZANIE

4.1 Odliczanie ma na celu stwierdzenie stanu liczebnego na zbiorce lub też umożliwienie sformułowania kolumny dwójkowej, trójkowej lub czwórkowej.

4.2 Komenda: „Kolejno – ODLICZ”

„Do dwóch (trzech / czterech) – ODLICZ”

Na rozkaz odliczania wszyscy harcerze z jednostki do której się ten rozkaz odnosi, przyjmują postawę zasadniczą, zwracając głowę w prawo z wyjątkiem prawoskrzydłowego, który zwraca głowę w lewo i odliczają, zwracając głowę w lewo. Ostatni – lewo – skrzydłowy harcerz zwraca głowę w chwili wymawiania liczby w kierunku przelozonego.

4.3 Po odliczeniu, harcerze przyjmują postawę swobodną. Przy odliczeniu w dwuszeregu, odliczają tylko harcerze w pierwszym szeregu. Po odliczeniu przez harcerza w pierwszym szeregu, kryjący go, przyjmuje postawę swobodną.

4.4 Kiedy ostatni odliczy – ostatni harcerz w drugim szeregu, jeśli go kryje, mówi „Pełny”, a jeśli kryje jego poprzednika to mówi „Pusta”. Daje to do wiadomości przelozonemu, który zarządził odliczanie, czy ma pełny dwuszereg, czy też ostatni odliczający nie jest pokryty.

5.0 ODSZEPYWANIE I ŁĄCZENIE

5.1 Celem łatwiejszego przeglądu poszczególnych harcerzy albo dla zapewnienia harcerzom więcej swobody ruchów w czasie ćwiczeń, zwiększa się odstępy w szeregu na rozkaz „W lewo (prawo) na.... kroków – odstęp”.

Harcerze wykonują zwrot w kierunku nakazanym, z wyjątkiem tego do którego nakazano odstępowanie i szybkim krokiem biorą nakazany odstęp, poczym stają w poprzednim froncie.

5.2 Łączenie odbywa się odwrotnie, na rozkaz „Do prawego (lewego)- łącz”. Jeśli odstępowanie (łączenie) ma być wykonane jednocześnie w dwóch kierunkach, należy wskazać harcerza od którego (do którego) ma nastąpić odstępowanie (łączenie). Wyznaczony mówi „Jestem” i podnosi rękę w górę. Przykład rozkazów:

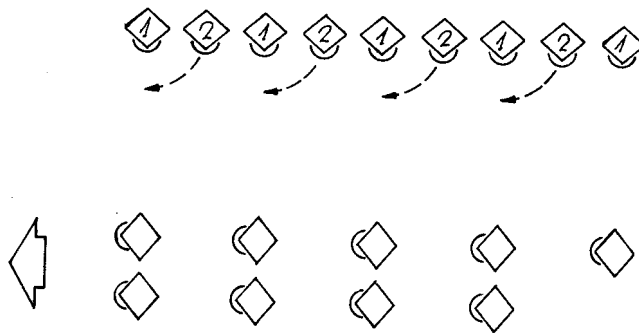
„Od druha ... na .... kroków – odstęp”

„Od druha ..... – łącz”.

Odstępowanie i łączenie może być wykonywane biegiem.

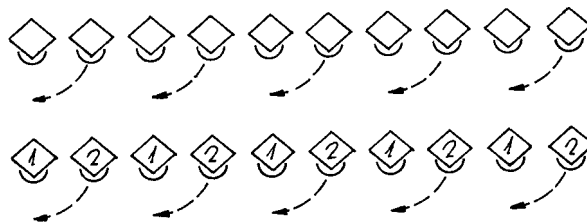
6.0 SPRAWIANIE SZYKÓW

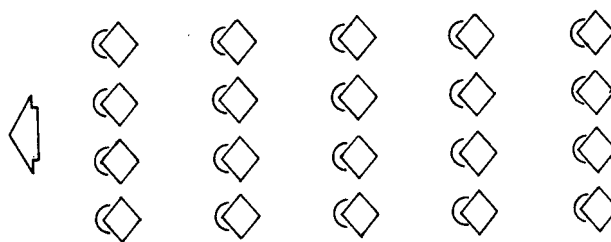
- 6.1 Przejście z szeregu w rząd oraz dwuszeregu w dwójki następuje na komendę „W prawo – zwrot”.
Odwrotnie, przejście z rzędu w szereg oraz z dwójek w dwuszereg następuje na komendę „W lewo – zwrot”.
- 6.2 Przejście z szeregu w dwójki następuje po odliczeniu do dwóch, na komendę „W dwójki – w prawo – zwrot”.
Jedynki robią w prawo, a dwójki wskakują jednym krokiem (lewą nogą) przed jedynki, z jednoczesnym zwrotem w prawo.

Przejście z dwójek w szereg następuje na komendę „W szereg – w lewo – front”. Dwójki wykonują zwrot w lewo, a jedynki wskakują jednym krokiem (prawą nogą) ze zwrotem w lewo na wysokości dwójek na prawo od dwójek.

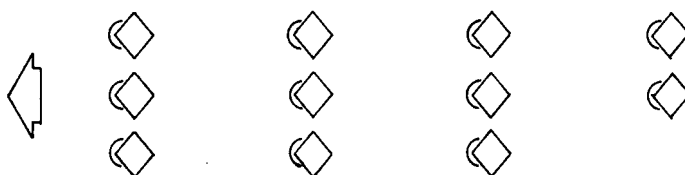
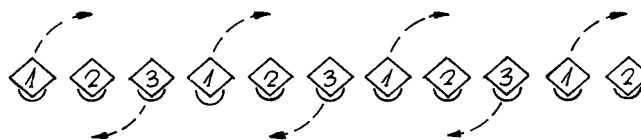
- 6.3 Przejście z dwuszeregu w czwórki, odbywa się podobnie jak z szeregu w dwójki, na komendę „W czwórki – w prawo – zwrot”.
Przejście z czwórek do dwuszeregu, odbywa się podobnie jak z dwójek do szeregu na komendę „W dwuszereg – w lewo – front”.
Przejście z rzędu do dwójek i z dwójek do czwórek oraz z dwójek do rzędu i z czwórek w dwójki, może być wykonane w miejscu lub w marszu na komendę „W dwójki – w przód”, „W czwórki – w przód”.

- 6.4 Przejście z szeregu w trójki następuje po odliczeniu do trzech na komendę „W trójki – w prawo – zwrot”.
 Jedyński zaskakuje jednym krokiem (prawą nogą) za dwójki z jednoczesnym zwrotem w prawo. Dwójki robią zwrot w prawo, a trójki wskakują jednym krokiem (lewą nogą) przed dwójkami, z jednoczesnym zwrotem w prawo. Przejście z trójek w szereg następuje na komendę „W szereg – w lewo – front”.

„Tylko społeczeństwa karne mogą być wielkie”

7.0 WYWOŁYWANIE Z SZYKU I POWRÓT

- 7.1 Harcerz wywoływany po nazwisku, staje w postawie zasadniczej i odpowiada głośno – „Jestem”.
- 7.2.1 Harcerz wywoływany z szeregu, na rozkaz – „Wystąp” występuje trzy kroki i staje w postawie zasadniczej.
- 7.2.2 Harcerz wywołany z rzędu, na rozkaz – „Wystąp”, występuje na tę stronę rzędu po której znajduje się przełożony lub na stronę przez niego nakazaną,

przechodząc poza plecami poprzednika i staje na wysokości swego miejsca, w odstępie jednego kroku od rzędu, w postawie zasadniczej.
Jeśli rząd maszeruje, maszeruje on wraz z rzędem.

- 7.3 Harcerz wywołany z dwuszeregu, postępuje podobnie, jak wywołany z szeregu stając trzy kroki przed frontem, poczym jeśli występuje z pierwszego szeregu kryjący go występuje na jego miejsce. Jeżeli występuje z drugiego szeregu, poprzedzający go harcerz ustępuje w prawo w skos przed front, robiąc mu przejście, poczym wraca na swoje miejsce.
- 7.4 Harcerz pragnący wystąpić z szyku z własnej woli, postępuje tak samo jak wywołany. Harcerz wywołany z szyku na rozkaz – „Do mnie”, względnie na rozkaz – „Do druha .....” (przybocznego” podąża natychmiast najkrótszą drogą do wzywającego zatrzymuje się trzy kroki przed nim w postawie zasadniczej, oddaje honory i melduje się:
„Druhu przyboczny, młodzik Adam Be melduje się na rozkaz”.
- 7.5 Jeżeli jednostka znajduje się w marszu i harcerz ma się zameldować, podchodzi na pół kroku w lewo w skos od tyłu, oddaje honory i melduje się w marszu. Na rozkaz – „Wystąp” harcerz oddaje honory, robi zwrot w kierunku swego miejsca w szyku i wraca najkrótszą drogą, poczym przyjmuje postawę taką, jak jednostka.

8.0 ROZEJŚĆ SIĘ

- 8.1 Rozkaz – „Rozejść się”, stosuje się do jednostek w każdym szyku, w miejscu w marszu. Wydający rozkaz może określić w zapowiedzi w jakim kierunku lub formie ma być wykonany np:
„Do namiotów – rozejść się”
„W tył, biegiem – rozejść się”.

„Karność jest podstawą ładu”

D. MARSZ I BIEG

1.0 RODZAJ KROKÓW

- 1.1 Przy wykonywaniu poruszeń z miejsca A do miejsca B harcerze stosują następujące rodzaje kroków:
- Dowolny krok
  - Równy krok

2.0 MARSZ KROKIEM DOWOLNYM

- 2.1 Dowolny krok jest to krok dostosowany pod względem jego długości i tempa

marszu do ciała harcerza i warunków terenowych. Stosuje się go przy dłuższych marszach w trudnym terenie oraz obowiązkowo przechodząc przez mosty Harcerze przyjmują dowolny krok na rozkaz – „Dowolny krok”

3.0 MARSZ KROKIEM RÓWNYM

3.1 Marsz krokiem równym harcerze wykonują następująco: ciężar ciała lekki podany wprzód, wykraczają lewą nogą wprzód, podnosząc ją z ziemi, poczynając od pięty z równoczesnym ugięciem nogi w kolanie o tyle by stopę – skierowaną palcami ku ziemi i nieco na zewnątrz – można było przesunąć wprzód, tuż nad ziemią.

Nogę prostuje się w kolanie i stawia na ziemi, jednocześnie podnosząc prawą nogę, poczynając od pięty. Zachowując przez cały czas wychylenie tułowia wprzód, przenosi się ciężar ciała na lewą nogę a następnie wykracza się prawą nogą w ten sam sposób.

Długość kroku wynosi około 75 cm., tempo marszu 118 kroków na minutę.

Ruch rąk w czasie marszu miarowy, wprzód, przez środek ciała na wysokości pasa, w tył swobodnie skosem, jak daleko można.

3.2 Równym krokiem maszeruje harcerz:

- Ruszając z miejsca po komendzie „.....marsz”
- W marszu na „Bacność”
- W marszu na „Spocznij”
- W marszu na „Odrąbiono”.

4.0 MARSZ NA „BACZNOŚĆ”

4.1 Zastęp (lub drużyna, hufiec) rusza z miejsca na komendę – „Zastęp – marsz” lub w marszu po komendzie – „Bacność” maszerując krokiem równym przy czym wysuwając nogi wprzód, podnosi je na wysokość stopy i stawia na ziemi sprężysto, całymi stopami lekko zaznaczając tempo. Głowa i tułów pozostają w postawie zasadniczej. Ruch rąk bardziej energiczny i rytmiczny a palce dłoni zwarte.

4.2 Marsz na „Bacność” stosuje się celem podniesienia sprawności jednostki, na defiladach, oraz w czasie oddawania honorów w marszu. Normalnie stosuje się marsz na „Spocznij”.

5.0 MARSZ NA „SPOCZNIJ”

5.1 Marsz na komendę „Spocznij” następuje po marszu na „Bacność” lub „Zastęp (drużyna) – marsz”.

Na komendę „Spocznij” harcerze zachowują tempo i długość kroku równego, przybierając postawę swobodną ciała przez rozluźnienie mięśni napiętych w czasie marszu na „Bacność”. Ruch rąk bardziej swobodny i płynny.

6.0 MARSZ NA „ODRĄBIONY”

- 6.1 Marsz na komendę „Odrąbiony” następuje po marszu na „Spocznij”. Harcerze na tę komendę maszerują krokiem równym, zachowując jego tempo i długość. Postawa ciała zupełnie swobodna, wolno rozmawiać i śpiewać.

7.0 ZWROTY W MARSZU

- 7.1 Komenda: „W prawo (lewo) – zwrot”
Hasło „.....zwrot” należy wydać w marszu krokiem równym, w chwili stawiania przez harcerzy tej nogi w stronę której ma nastąpić zwrot. Harcerze odwracają się o 90° w nakazanym kierunku na palcach nogi wysuniętej wprzód i maszerują dalej bez zatrzymania.

8.0 ZATRZYMYWANIE

- 8.1 Jednostka w marszu zatrzymuje się na komendę: „Zastęp (drużyna) – Stój”.
W zasadzie zatrzymuje się jednostkę maszerującą równym krokiem, przyczym „Stój” jest wypowiedziane w momencie wykroczenia prawą nogą wprzód. Harcerz robi jeszcze jeden krok i przystawia szybko pozostającą w tyle nogę do tej, która wykonała ostatni wykrok, stając tym samym w postawie zasadniczej.
- 8.2 Nie jednoczesne zatrzymanie maszerującej jednostki następuje na komendę – „Czoło – Stój”. Czołowi harcerze jednostki stają natychmiast i przyjmują postawę swobodną, pozostali dochodzą do poprzedników, zatrzymują się bez osobnej komendy, przybierając postawę swobodną ale przestrzegając nakazanej odległości i kryjąc.
- 8.3 Jednostkę można zatrzymać z jednoczesnym zwrotem na komendę – „Stawaj - w lewo (prawo)”. Czołowi harcerze jednostki stają natychmiast i wykonują zwrot w nakazanym kierunku poczym przybierają postawę swobodną. Pozostali harcerze dochodzą kolejno do swych poprzedników i bez dodatkowej komendy stają, robiąc zwrot poczym przyjmują postawę swobodną.

9.0 BIEG

- 9.1 Bieg z miejsca i z marszu wykonuje się na rozkaz „Biegiem – marsz”. Kierunek biegu, jeśli nie został podany, na wprost. Jeżeli bieg odbywa się do jakiegoś celu z góry oznaczonego względnie ma się odbyć na pewnej przestrzeni, określa się to w komendzie np: „Przez łąkę biegiem – marsz”.
- 9.2.1 Zaprzestanie biegu następuje przez przejście w krok dowolny, przez zatrzymanie lub po osiągnięciu celu.

- 9.2.2 Na rozkaz – „Dowolny – krok”, harcerz zwalnia bieg w ciągu trzech kroków po wydaniu rozkazu, poczym przechodzi w dowolny krok.
- 9.2.3 Na rozkaz – „Stój” – harcerz robi w biegu stopniowo zwolnionym jeszcze trzy kroki, zatrzymuje się i przybiera postawę swobodną.
- 9.2.4 Jeżeli cel który miał być osiągnięty biegiem względnie przestrzeń, która miała być przebyta biegiem została osiągnięta, to po wykonaniu rozkazu, biegnący automatycznie przestaje biec i przyjmuje tę postawę jaką zajmował przed rozpoczęciem biegu.

„Posłuszeństwo dobrowolne stanowi najświętsze zwycięstwo na świecie”

E. ODDAWANIE HONORÓW

- 1.1 Wzajemne pozdrawianie się harcerzy i harcerek, jest zewnętrzną oznaką braterstwa, dowodem koleżeństwa i dobrego wychowania, a w stosunku do przełożonych, jest dodatkowo oznaką karności i obowiązkiem organizacyjnym.
- 1.2 Oddawanie honorów obowiązuje wszystkich harcerzy zarówno na służbie, jak i poza służbą wobec:
- Przenajświętszego Sakramentu
  - Grania Hymnu Narodowego
  - Prezydenta Rzeczypospolitej
  - Sztandarów
  - Naczelnych Władz Z.H.P.
  - Przełożonych i instruktorów harcerskich
  - Jednostek mijających się
  - Pogrzebów
- W służbie – obowiązuje również w czasie raportu i składania meldunków.
- 1.3 Harcerze pozdrawiają się pojedynczo i zbiorowo zawołaniem – „Czuwaj” – bez względu na to czy są w mundurach, czy też w ubraniach cywilnych.

2.0 SALUTOWANIE

- 2.1 Salutowanie harcerz wykonuje w postawie zasadniczej lub w marszu na „Bacność”. Szybkim ruchem zwraca głowę w kierunku przełożonego podnosząc jednocześnie krótkim ruchem do daszka czapki prawą rękę ułożoną tak, aby palce wskazujący i średni, były wyprostowane i złączone na dłoni i przyciśnięte kciukiem, zaś pozostałe palce złożone. Dłoń zwrócona ku przodowi wewnętrzną częścią, łokieć skierowany w dół i na prawo w skos. Dłoń wyprostowana razem z przedramieniem tworzy linię prostą.

Salutowanie w marszu zaczyna się trzy kroki przed przełożonym a kończy się jeden krok poza nim.

- 2.2 Harcerz bez nakrycia głowy przybiera postawę zasadniczą i zwraca szybkim ruchem głowę w kierunku przełożonego podnosząc dwa palce prawej ręki na wysokość ramienia. Lewa ręka pozostaje opuszczona w dół w postawie zasadniczej.

- 2.3 Przy salutowaniu w miejscu przełożonemu stojącemu, przytrzymuje się rękę przy daszku lub dwa palce prawej ręki na wysokości ramienia, przez jedną sekundę.

3.0 ODDAWANIE HONORÓW PRZED PRZENAJSWIĘTRZYM SAKRAMENTEM

- 3.1 Harcerze będąc pojedynczo, zatrzymują się, zdejmują czapki (o ile mają je na głowach)ci przyklękają na prawe kolano.
- 3.2 Jednostka harcerska w marszu, zatrzymuje się, przyjmuje front, rozkaz – „Czapki – zdejm”, postawa zasadnicza i zwrot głowy.

4.0 ODDAWANIE HONORÓW PODCZAS HYMNU NARODOWEGO

- 4.1 Będąc w mundurze pojedynczo, harcerz przyjmuje postawę zasadniczą, a jeśli ma czapkę na głowie – salutuje. Będąc w ubraniu cywilnym, harcerz przyjmuje postawę zasadniczą i zdejmuje nakrycie głowy.
- 4.2 Jednostka staje na „Bacność”, a dowodzący jednostką drużynowy, instruktor – salutuje.

5.0 ODDAWANIE HONORÓW PREZYDENTOWI RZECZYPOSPOLITEJ

- 5.1 Harcerze stoją w postawie zasadniczej. Jeśli są w mundurach i mają czapki na głowach – salutują.
- 5.2 Jednostka staje na „Baczność”, rozkaz dalszy „Na prawo (lewo) – patrz”, a dowodzący jednostką drużyny, instruktor – salutuje.

6.0 ODDAWANIE HONORÓW SZTANDAROM

- 6.1 Pojedynczy harcerze stają w postawie zasadniczej i jeśli są w mundurach i mają czapki na głowach – salutują.
- 6.2 Jednostka staje na „Baczność”, a dowodzący jednostką drużyny, instruktor – salutuje.

7.0 ODDAWANIE HONORÓW NACZELNYM WŁADZOM Z.H.P.

- 7.1 Pojedynczy harcerze stoją w postawie zasadniczej, podnosząc dwa palce prawej ręki na wysokości ramienia a jeśli są w mundurach i mają czapki na głowach – salutują.
- 7.2 Jednostka staje na „Baczność”, dodatkowy rozkaz „Na prawo (lewo) – patrz”, a dowodzący jednostką drużyny, instruktor – salutuje.

8.0 ODDAWANIE HONORÓW PRZEŁOŻONYM I INSTRUKTOROM HARCERSKIM

- 8.1 Pojedynczy harcerze stoją w postawie zasadniczej, podnosząc dwa palce prawej ręki na wysokości ramienia a jeśli są w mundurach i mają czapki na głowach – salutują.
- 8.2.1 Z chwilą gdy przełożony znajduje się w rejonie jednostki harcerskiej, wszyscy samorzutnie przyjmują postawę zasadniczą.
- 8.2.2 W czasie zajęć jednostki harcerskiej, prowadzący zajęcia, daje komendę „Baczność” i sprężystym krokiem podchodzi do przełożonego i melduje się podając: stopień imię i nazwisko, nazwę jednostki, jej stan, i co jednostka robi.
- 8.3 W wypadku gdy na terenie jednostki harcerskiej w czasie zajęć znajdzie się instruktor w mundurze, ale nie przełożony, prowadzący zajęcia nie przerywając, powinien grzecznościowo złożyć meldunek i zapytać się czy dany instruktor przybył służbowo czy prywatnie.

8.4 W trakcie spożywania posiłku i przy myciu, przełożony jednostki melduje się instruktorowi przełożonemu, ale młodzieży nie odrywa od posiłku czy mycia.

9.0 ODDAWANIE HONORÓW – JEDNOSTKI MIJAJĄCE SIĘ

9.1 Mijające się jednostki w marszu oddają honory przez przyjęcie równego kroku, rozkaz – „Baczność” – na prawo (lewo) – patrz”. Prowadzący jednostki, drużynowi, funkcyjni, instruktorzy – salutują.

9.2 Jednostka maszerująca przed frontem jednostki stojącej, zachowuje się jak wobec jednostki mijanej w marszu.
Jednostka stojąca, oddaje honory jednostce maszerującej, jakby sama była w marszu.

10.0 ODDAWANIE HONORÓW W CZASIE POGRZEBU

10.1 Pogrzebom oddaje się honory przez przyjęcie postawy zasadniczej i zdjęcie nakrycia głowy. Harcerze idący w kondukcie pogrzebowym, nie odpowiadają na oddawane honory.

10.2 Jednostka harcerska w marszu zatrzymuje się, przyjmuje front, postawę zasadniczą i zwrot głowy, Drużynowi i instruktorzy – salutują.

11.0 MELDUNKI I RAPORTY

11.1 *MELDUNKI* – Harcerz melduje się przełożonemu i instruktorowi w postawie zasadniczej, trzy kroki przed nimi.
Jest wywołany z jakiegokolwiek szyku na rozkaz „Do mnie”.
Na polecenie zameldowania się, podchodzi, salutuje i podaje: stopień, imię, nazwisko, funkcję, i kończy „..... melduję się na rozkaz”.

11.2 *RAPORT* – Po komendzie: „Zastępami Raport”.

Zastępowi wydają komendę swoim zastępom:

- Jeżeli drużynowy nie jest instruktorem „Baczność”
- Jeżeli drużynowy jest instruktorem – „Baczność – do raportu na prawo – patrz”, poczym zbliżają się jednocześnie na trzy kroki do odbierającego raport, zatrzymuje się automatycznie, równając do prawego.

11.2.1 Drużynowy staje w środku. Zastępowi salutują. Drużynowy salutuje i podchodzi do pierwszego zastępowego. Salutuje ponownie. Pierwszy zastępowy salutuje i melduje.
Po odebraniu raportu, drużynowy salutuje, przechodząc jednocześnie krokiem w prawo do następnego zastępu.
Pierwszy i drugi zastępowy salutuje jednocześnie. Drużynowy odbiera teraz raport od drugiego zastępowego, poczym salutuje i przechodzi krokiem w

prawo do następnego. Drugi i trzeci zastępowi salutują jednocześnie itd.

- 11.2.2 Po odebraniu raportu od ostatniego zastępowego drużynowy przechodzi na środek, salutuje i daje komendę – „Raport – wstęp”.
- Wszyscy zastępowi salutują, poczym robią zwrot w kierunku swoich zastępów i:
- Jeśli była poprzednio komenda „Baczność” – podają komendę – „Spocznij”.
  - Jeśli była poprzednio komenda „Baczność – na prawo (lewo) – patrz” – podaje komendę „Baczność – spocznij”.
- 11.3 Raport większej jednostki – szczeputu, hufca; Po komendzie – „Jednostkami (drużynami, hufcami) – raport”. Zdający raport podaje komendę „Baczność – do raportu na prawo (lewo) – patrz”.
- Poczym raport odbywa się jak w poprzednim wypadku. Odbierający raport, nie chcąc trzymać całości zebranej młodzieży w postawie zasadniczej przez dłuższy czas – po odsalutowaniu składającym raport (na środku) – wydaje komendę – „Całość – na moją komendę – spocznij” – a następnie przechodzi do pierwszego zdającego raport i zaczyna odbierać raport jak podano w punktach 11.2.1 i 11.2.2.

F. MUSZTRA ZE SZTANDAREM

1.0 POCZET SZTANDAROWY

- 1.1 Pełny poczet sztandarowy skład się z 4 harcerzy: dowódca, chorąży i 2-ch harcerzy w asyście. Wyjątkowo poczet sztandarowy może składać się z 3-ch harcerzy tzn. Bez dowódcy, jeżeli drużynowy lub instruktor wydaje, poza poczem, komendy dla jednostki lub zgrupowania jednostek, oraz pocztowi sztandarowemu.
- 1.1.1 Dowódca pocztu stoi i maszeruje na jego prawym skrzydle. Jest odpowiedzialny za zachowanie i wygląd pocztu. Wydaje komendy i czuwa nad ewentualnym zmienieniem się chorążego i asysty. Przy oddawaniu honorów sztandarem – salutuje.
- 1.1.2 Chorąży pocztu odpowiedzialny jest za sztandar, którym wykonuje odpowiednie chwyt i ruchy.
- 1.1.3 Asysta – w razie potrzeby zmienia chorążego, pomaga przy zwijaniu sztandaru. W żadnym wypadku nie salutuje.
- 1.2 Umundurowanie przepisowe i jednolite. Podpinka (paski u czapki) opuszczone pod brodę. Rękawy opuszczone. Poczet może nosić rękawiczki białe lub skórzane.

Wchodząc do budynku, poczet sztandarowy nie zdejmuje czapek, chyba że sprzeciwia się to miejscowym przepisom.

Wchodząc do kościoła, dowódca pocztu zatrzymuje poczet i podaje komendę – „Czapki – zdejm”.

Na tę komendę, najpierw asysta a potem chorąży – podając sztandar do potrzymania jednemu harcerzowi z asysty – zdejmują czapki i wkładają daszki w przód pod lewymi naramiennikami.

- 1.3 Przy jednostce występującej w mundurach, poczet sztandarowy nie nosi szarfy żadnego rodzaju. Mundur harcerski, podobnie jak mundur wojskowy, jest sam w sobie strojem najgodniejszym do towarzyszenia sztandarowi i upiększać go niczym nie potrzeba.
- 1.4 Do sztandarów większych jednostek, można przydzielić drużynę honorową.
- 1.5 Służba przy sztandarze winna być traktowana jako wyróżnienie.
- 1.6 Poświęcony proporzec drużyny należy traktować jak sztandar, a więc poczet jak dla sztandaru. Nie poświęcony proporzec drużyny i proporzcyki zastępów nie wymagają pocztu.

2.0 POSTAWA ZE SZTANDAREM

- 2.1 W postawie zasadniczej, chorąży trzyma sztandar u nogi drzewcem przed szpicem buta prawej nogi. Prawa ręka z łokciem lekko przyciśniętym do ciała, trzyma drzewce na wysokości pasa głównego. W postawie swobodnej sztandar pozostaje w miejscu, tylko mięśnie chorążego są rozluźnione.

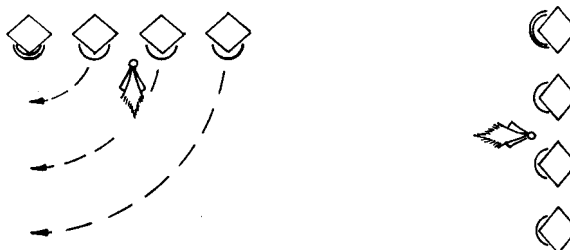
W postawie zasadniczej

W przygotowaniu do marszu

3.0 ZWROTY ZE SZTANDAREM

- 3.1 Przygotowanie pocztu do przeniesienia / odprowadzenia sztandaru, albo formowania kolumny marszowej z szeregu odbywa się na komendę – „Poczet – w prawo (lewo) – zwrot”. Dowódca pocztu lub kierunkowy asystent robi zwrot w prawo (lewo), chorąży robi lewą (prawą) nogą krok w prawo (lewo) w skos, a drugi asystent robi 2 kroki w prawo (lewo) w skos.

4.0 MARSZ ZE SZTANDAREM I ZATRZYMANIE SIĘ

- 4.1 Sztandar harcowski może być przenoszony tylko w asyście pełnego pocztu sztandarowego. Chorąży kładzie sztandar prawą ręką, pomagając lewą, na prawe ramię. Drzewce pod kątem 45°. Płachta sztandaru oddalona przynajmniej na dłoń od barków chorążego.
- 4.2 W czasie marszu, chorąży utrzymuje sztandar i jego pozycję na prawym ramieniu, wyciągniętą prawą ręką na drzewiec. Po zatrzymaniu się i sfrontowaniu, chorąży przenosi sztandar prawą ręką, pomagając sobie lewą, do postawy zasadniczej.

5.0 ZMIANA POCZTU SZTANDAROWEGO

- 5.1 W czasie długich uroczystości, należy zmienić poczet sztandarowy by harcerzom dać wypoczynek i odprężenie. Zmianę należy wykonać w momencie wyszukanym i dyskretnie. W upalne dni, zmiana nie powinna stać dłużej jak 20 minut.
- 5.2 Poczet odbierający, prowadzony przez dowódcę, maszeruje w kolejności w jakiej będzie stał przy sztandarze. Poczet odbierający zatrzymuje się za poczem przy sztandarze – poczem zdającym. Na komendę dowódcy, poczet odbierający zwraca się tak aby stanąć za plecami zdającego, tworząc dwuszereg. Chorąży pocztu odbierającego wyciąga dłoń i chwyta drzewce sztandaru, a chorąży pocztu zdającego, puszcza drzewce. Na komendę dowódcy „Poczty – krok naprzód – marsz”, oba poczty wykonują rozkaz. Poczet zdający robi, na komendę, zwrot w prawo (lewo) i jest odprowadzany przez dowódcę.

6.0 ODDAWANIE HONORÓW SZTANDAREM

- 6.1.1 Stające oddziały harcerskie ze sztandarem, oddają honory przez SALUTOWANIE sztandarem przed:
- Przenajświętszym Sakramentom
  - Prezydentem Rzeczypospolitej
  - Przewodniczącym Z.H.P.
  - Naczelnikiem Harcerzy
  - Sztandarami bojowymi odznaczonymi orderem „Virtuti Militari”
- 6.1.2 Chorąży po komendzie „Bacność – na prawo (lewo) patrz”, robi zwrot w prawo w skos z równoczesnym lekkim zakrokiem prawą nogą. Lewą ręką chwyta drzewce sztandaru na wysokości pasa, prawą wyprostowuje i chwyta drzewce niżej, poczym przechyla sztandar do poziomu, podtrzymując drzewce, oparty o przedramię prawej ręki, wyprostowaną lewą ręką.

6.2 PREZENTOWANIE SZTANDAREM

- 6.2.1 We wszystkich innych wypadkach, gdy jednostka harcerska oddaje honory lub odpowiada na nie po komendzie – „Baczność – na prawo (lewo) – patrz”. Chorąży na tę komendę prostuje prawą rękę odchylając sztandar ukośnie od pionu a prostopadle do frontu jednostki. Po komendzie – „Baczność” – sztandar wraca do poprzedniej postawy.
- 6.2.2 Prezentowanie wykonuje się sztandarem i proporcami. W wypadkach salutowania sztandarem lub poświęconym proporcem, proporzec nie poświęcony tylko prezentuje.

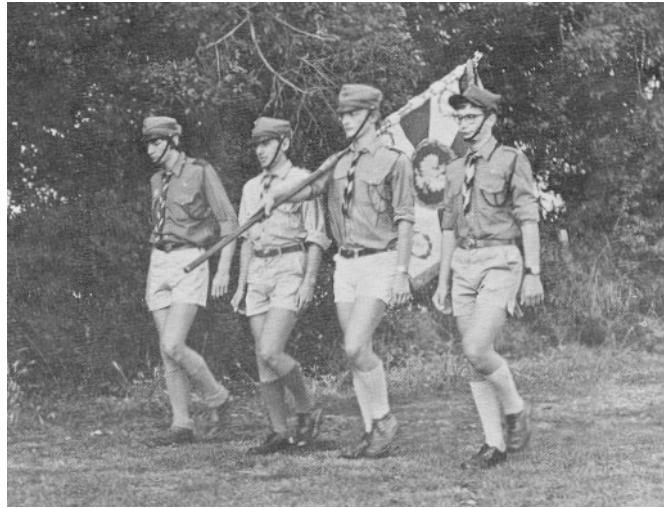

6.3 ODDAWANIE HONORÓW W MARSZU

- 6.3.1 W czasie marszu, salutowanie następuje tylko w wypadkach podanych w punkcie 6.1.1 po komendzie – „Na prawo (lewo) – patrz”. Chorąży pochyla

sztandar do przodu przez na chwyt drzewca lewą dłonią na wysokości ramienia i przeniesienia sztandaru przed siebie do poziomu, opierając drzewce o przedramię prawej ręki.

Chorąży patrzy odbierającemu honor prosto w oczy a asystent z prawej strony jest kierunkowym jednostki. Pochylenie sztandaru powinno być ukończone na sześć kroków przed odbierającym honor, a powrót do poprzedniej postawy (sztandar na ramieniu) trzy kroki za nim. Salutowanie wykonuje się tylko sztandarem i poświęconym proporcem.

Sztandar w marszu

Salutowanie sztandarem w marszu

- 6.3.2 W wypadku gdzie nie przysługuje oddawanie honorów sztandarem, zachowuje się następująco:

- Przy spotkaniu przełożonego, prowadzący podaje komendę – „Baczność – na prawo (lewo) – patrz”, sam zaś saltuje.
- Przy spotkaniu instruktorów harcerskich w mundurach – prowadzący jednostki salutują.

7.0 PRZYPROWADZENIE SZTANDARU

- 7.1 Przed przyniesieniem sztandaru, należy przygotować szeregi jak do raportu. Gdy poczet sztandarowy nadchodzi, jednostce harcerskiej sformowanej podaje się komendę „Baczność – na prawo (lewo) – patrz”. Poczet maszeruje na prawe skrzydło jednostki i staje w tym samym froncie co jednostka. Podaje się potem komendę – „Baczność – spocznij”.
- 7.2 W wypadku kilku jednostek obecnych ze sztandarami, komendant całego zgrupowania podaje komendę dla wszystkich.

8.0 ODMARSZ SZTANDARU

- 8.1 W wypadku gdy jednostka nie odprowadza sztandaru, a poczet ma odmaszerować, podaje się komendę „Baczność – na prawo (lewo) – patrz”. Następnie „Poczet odmaszerować” Po odejściu pocztu, podaje się komendę – „Baczność – spocznij”.
- 8.2 W wypadkach kilku jednostek obecnych ze sztandarami komendant całości podaje kolejność w jakiej mają odejść, a następnie komendę – „Poczty – odmaszerować”.

9.0 ZWIJANIE SZTANDARU

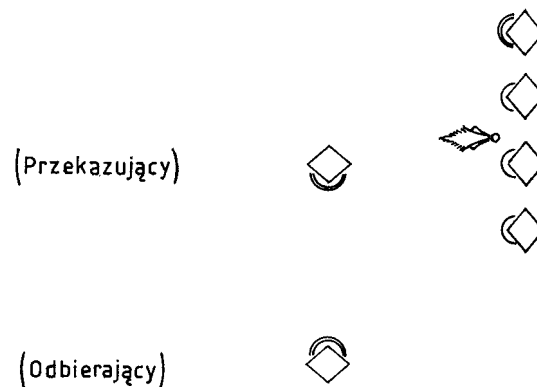
- 9.1 Sztandar można zwinąć przed frontem jednostki harcerskiej. Komenda – „Baczność – na prawo (lewo) – patrz”. „Zwinąć sztandar”.
- 9.2 Poczet sztandarowy przechodzi przed połową frontu jednostki w odległości 10-20 kroków, staje frontem do niej. Chorąży pochyla sztandar i zwija, poczym przy pomocy asysty, chowa do pokrowca. Po schowaniu sztandaru. Pada komenda „poczet odmaszerować”. Po odejściu pocztu, podaje się komendę „Baczność – spocznij”.

10.0 PRZEKAZYWANIE SZTANDARU

- 10.1 Przekazywanie sztandaru powinno się odbyć z zachowaniem wszelkich honorów, należnych poświęconemu sztandarowi.
- 10.2 Jednostka ustawiona jest w czworoboku. Przekazujący sam podaje komendy – „Przyprowadzić sztandar”, a gdy poczet sztandarowy nadchodzi, podaje komendę „Baczność – na prawo (lewo)- patrz”. Poczet sztandarowy defiluje

przed frontem całej jednostki poczym podchodzi do przekazującego sztandar z jego lewej strony i staje w odległości 3 kroków od niego, frontem do jego lewej ręki z dowódcą pocztu na jego prawym skrzydle.

- 10.3 Przekazujący sztandar wywołuje do siebie odbierającego. Obydwaj salutują. Przekazujący sztandar podchodzi do pocztu i bierze sztandar z rąk chorążego, poczym podchodzi ze sztandarem do odbierającego. Ten salutuje, a następnie przyklęka na prawe kolano, wyciągając przed siebie obie ręce do odebrania sztandaru. Przekazujący przechyla sztandar w lewo, ujmując drzewce jednocześnie lewą ręką do poziomu, całuje sztandar i kładzie na wyciągnięte ręce odbierającego, poczym przyjmuje postawę zasadniczą i salutuje.

- 10.4 Odbierający sztandar, pochyla głowę oddając hołd poświęconemu sztandarowi, całuje go, poczym wstaje przechylając sztandar do pionu, podchodzi do pocztu sztandarowego i wręcza chorążemu, który na ten moment przyklęka na prawe kolano. Asysta stoi w postawie zasadniczej.
- 10.5 Po wręczeniu sztandaru, odbierający salutuje sztandar i obejmuje komendę – „Całość na moją komendę” – „Poczet odmaszerować”. Poczet defiluje przed frontem jednostki śpiewającej Hymn Harcerski, i odchodzi. Pada komenda – „Baczność – spoczni”.
- 10.6 Na tym kończy się formalna część przekazywania sztandaru. Teraz mogą nastąpić przemówienia, okrzyki.

G. WYSTĄPIENIA UROCZYSTE

1.0 SZTANDAROWI CZEŚĆ

- 1.1 Przy wciąganiu na maszt sztandaru państwowego – flagi narodowej – oddaje się „Cześć sztandarowi”.
Komenda – „Baczność – sztandarowi cześć”.

Harcerze przyjmują postawę zasadniczą i wyciągają prawą rękę w przód, z palcami złożonymi jak do ukłonu. Ręką tą śledzą sztandar jak wznosi się lub obniża na maszcie. Czapkę się nie zdejmują.

2.0 MODLITWA I NABOŻEŃSTWO

2.1 Każda modlitwa harcerska – przy kominku, posiłku, na wycieczce, obozie – jest zapowiedziana rozkazem „Do modlitwy”.

Na ten rozkaz wszyscy zdejmują czapki i przyjmują postawę swobodną, lub klękają na znak przełożonego. Koniec modlitwy jest zaznaczony komendą: „Po modlitwie”.

2.2 Przed rozpoczęciem polowej Mszy Świętej, można podać komendę – „Do modlitwy”.

W czasie Mszy Św., i w kościele nie wydaje się komend, lecz wszyscy harcerze zachowują się jak przełożony. Każdy przyjmuje automatycznie postawę zasadniczą na czytanie Ewangelii Św. i w czasie śpiewania „Boże coś Polskę” oraz Modlitwy Harcerskiej.

2.3 Poczёт sztandarowy stoi przed ołtarzem.

Poczёт automatycznie prezentuje sztandar na Ewangelię Św., Podniesienie, Komunię Św., i Błogosławieństwo.

3.0 PRZEGLĄD

3.1 Przegląd jednostek harcerskich jest dokonany przez przełożonego który przychodzi przed frontem oddziałów. Harcerze patrzą mu w oczy i odprowadzają go wzrokiem wraz ze zwrotem głowy aż do trzeciego sąsiada. Komendanci jednostek od hufcowego wzwyż, asystują przeglądającemu wzdłuż całego swego oddziału, który odpowiada mu gromkim „Czuwaj”. Komendant całości i najbliżsi funkcyjni przeglądającego asystują przy całym przeglądzie, idąc 3 kroki z tyłu i na zewnątrz.

4.0 DEFILADA

4.1 Defilada jest uroczystym przeglądem jednostek w marszu, i z reguły odbywa się „w prawo”. Defiladę przyjmuje tylko jedna osoba, zwykle najstarszy stanowiskiem i funkcją. Najbliżsi funkcyjni i zaproszeni goście stoją 2 kroki w tyle i na prawo od odbierającego defiladę.

Prowadzący defiladę harcerską – np. komendant chorągwi – przed odbierającym, robi zwrot ku niemu, podchodzi i melduje defiladę, poczym staje w prawo od niego udzielając ewentualnie informacji o przechodzących jednostkach. Po przejściu ostatniej jednostki harcerskiej, melduje koniec defilady.

4.2 Przy większych defiladach, wskazanym jest przed rozpoczęciem, ustawić

dwóch harcerzy, tak zwanych kierunkowych, na 10 kroków przed i 10 kroków za trybuną na której stoi odbierający, i stojących frontem do defilującej kolumny. Jeśli się nie chce użyć harcerzy, można postawić dwa proporzycy w tym samym celu.

Komendę „Na prawo – patrz” podaje się przed pierwszym kierunkowym.

Prowadzący jednostkę zaczyna salutować na wysokości pierwszego, a przestaje, minąwszy drugiego kierunkowego.

Komendę podaje każdy drużynowy dla swojej drużyny.

Prowadzący defiladę może zarządzić jednolitą formę defilowania lub zezwolić poszczególnym jednostkom na specjalne formy.

5.0 WYPADKI NIE PRZEWDZIANE REGULAMINEM

5.1 W wypadkach nieprzewidzianych niniejszym regulaminem decyduje bezpośredni przełożony.

Regulamin niniejszy obowiązuje w całej Organizacji Harcerzy.

„Posłuch harcerski przyczynia się do wyrobienia karności w życiu społecznym”

H. ZNAKI I SYGNAŁY

Znaki	Gwizdkiem	Znaki Ręką
UWAGA	•	Każdy znak ręką winien być poprzedzony znakiem „Uwaga”. Ręka podniesiona pionowo do góry i trzymana w tym położeniu.
MARSZ	— —	Szybkim opuszczeniem ręki podniesionej pionowo w górę ręka zgięta w łokciu na wysokości ramienia.
BIEGIEM MARSZ		Kilka kroków powtórzenie znaku „Marsz”
STÓJ		Prowadzący stojąc frontem do jednostki, podnosi rękę do góry, dłonią otwartą
ZBIÓRKA	●●●●●●	Wyprostowanie rąk w bok poziomo a następnie skrzyżowanie ich na piersi.
BACZNOŚĆ	—	

SPOCZNIJ	••	
ALARM	•- ; •- ; •-	
„DO MNIE” SŁUŻBOWY ZASTĘPOWY	••• - - ••	

SYGNAŁY TRĄBKĄ

BACZNOŚĆ

ODTRĄBIONO (SPOCZNIJ)

ZBIÓRKA

ZBIÓRKA FUNKCYJNYCH

DO KUCHNI

POBUDKA

Musical score for 'POBUDKA' in 2/4 time. The melody is written on a single treble clef staff. The bass line is written on a single bass clef staff. The piece concludes with a double bar line and a fermata over the final note.

CAPSTRZYK (IDZIE NOC)

Musical score for 'CAPSTRZYK (IDZIE NOC)' in 4/4 time. The melody is written on a single treble clef staff. The bass line is written on a single bass clef staff. The piece concludes with a double bar line and a fermata over the final note.

ALARM

Musical score for 'ALARM' in 6/8 time. The melody is written on a single treble clef staff. The bass line is written on a single bass clef staff. The piece concludes with a double bar line and a fermata over the final note.

HEJNAK WOJSKA POLSKIEGO

Musical notation for 'HEJNAK WOJSKA POLSKIEGO' in 2/4 time. The first staff contains the melody, and the second staff contains the accompaniment. The piece concludes with a double bar line and a fermata over a final note.

MODLITWA

Musical notation for 'MODLITWA' in common time (C). The piece is written on four staves. The first three staves contain the main melody with various ornaments and slurs, and the fourth staff contains a concluding phrase. The piece ends with a double bar line.

SPIS TREŚCI

- A. ROZKAZODAWSTWO
Rozkazy i komendy
- B. MUSZTRA JEDNOSTEK
  - 1.0 Postawy
  - 2.0 Zwroty
- C. MUSZTRA W ZASTĘPIE LUB DRUŻYNIE
  - 1.0 Szyki
  - 2.0 Zbiórki
  - 3.0 Równanie i krycie
  - 4.0 Odliczanie
  - 5.0 Odstępowanie i Łączenie
  - 6.0 Sprawianie szyków
  - 7.0 Wywoływanie z szyku i powrót
  - 8.0 Rozejście się
- D. MARSZ I BIEG
  - 1.0 Rodzaje kroków
  - 2.0 Marsz krokiem dowolnym
  - 3.0 Marsz krokiem równym
  - 4.0 Marsz na „Bacność”
  - 5.0 Marsz na „Spocznij”
  - 6.0 Marsz na „odtrąbiono”
  - 7.0 Zwrot w marszu
  - 8.0 Zatrzymanie
  - 9.0 Bieg
- E. ODDAWANIE HONORÓW
  - 1.0 Pozdrowienie
  - 2.0 Salutowanie
  - 3.0 Oddawanie honorów przed Przenajświętszym Sakramentem
  - 4.0 Oddawanie honorów podczas Hymnu Narodowego
  - 5.0 Oddawanie honorów Prezydentowi Rzeczypospolitej
  - 6.0 Oddawanie honorów sztandarom
  - 7.0 Oddawanie honorów Naczelnym Władzom Z.H.P.
  - 8.0 Oddawanie honorów przełożonym i instruktorom harcerskim
  - 9.0 Oddawanie honorów – jednostki mijające się
  - 10.0 Oddawanie honorów w czasie pogrzebów
  - 11.0 Meldunki i raporty
- F. MUSZTRA ZE SZTANDAREM
  - 1.0 Poczec sztandarowy
  - 2.0 Postawa ze sztandarem
  - 3.0 Zwrot ze sztandarem

- 4.0 Marsz ze sztandarem i zatrzymanie się
- 5.0 Zmiana pocztu sztandarowego
- 6.0 Oddawanie honorów sztandarem
- 6.1 Salutowanie
- 6.2 Prezentowanie
- 6.3 Oddawanie honorów w marszu
- 7.0 Przeprowadzanie sztandaru
- 8.0 Odmarsz sztandaru
- 9.0 Zwijanie sztandaru
- 10.0 Przekazywanie sztandaru

G. WYSTĄPIENIA UROCZYSTE

- 1.0 Sztandarowi cześć
- 2.0 Modlitwa i nabożeństwo
- 3.0 Przegląd
- 4.0 Defilada
- 5.0 Wypadki nie przewidziane

H. ZNAKI I SYGNAŁY

- 1.0 Znaki ręką i gwizdkiem
- 2.0 Sygnały trąbką: Baczność
  - Odrąbiono
  - Zbiórka
  - Zbiórka funkcyjnych
  - Do kuchni
  - Pobudka
  - Capstrzyk
  - Alarm
  - Hejnał Wojska Polskiego
  - Modlitwa